ว่านคันทมาลา

ชื่อวิทยาศาสตร์ Curcuma Sp.
ชื่อวงศ์ ZINGIBERACEAE
ชื่อสามัญ -
ชื่ออื่น ว่านคันทมาลา ว่านขาว ว่านนางคำขาว
ลักษณะ ไม้ลงหัวจำพวกขิง ข่า กะทือ ไพล เจริญงอกงามในฤดูฝน พอย่างเข้าฤดูหนาวก็จะทิ้งใบ ใบมีขนาดโตเท่าใบพุทธรักษา มีเส้นกลางใบสีแดงเข้ม ดอกมีสีม่วงลักษณะคล้ายลูกสับปะรด กลีบดอกเป็นชั้นๆ สวยงามมาก
ว่านคันทมาลา ไม้ลงหัว
หัว รสฝาดเฝื่อน สรรพคุณ อมแก้ต่อมทอนซิลอักเสบ แก้ฝีในคอ เจ็บคอ ฝนทาแก้เคล็ดบวม

ว่านชักมดลูก

ชื่อวิทยาศาสตร์ Curcuma Comosa Roxb.
ชื่อวงศ์ ZINGIBERACEAE
ชื่ออื่น ว่านทรหด ว่านพระยาหัวศึก ว่านการบูรเลือด ว่านชักมดลูกตัวเมีย
ลักษณะ ไม้ล้มลุก สูงได้ถึง ๑ เมตร หัวใต้ดินขนาดใหญ่ อาจยาวถึง ๑๐ ซม. เนื้อสีส้มถึงสีส้มแดง ใบเดี่ยว เรียงสลับ ออกเป็นกระจุกเหนือดิน รูปวงรีหรือรูปวงรีแกมใบหอกกว้าง ๑๕ - ๒๐ ซม. ยาว ๔๐ - ๙๐ ซม. มีแถบสีม่วงกว้างได้ถึง ๑๐ ซม. บริเวณกลางใบ ดอกช่อเชิงลด ออกที่บริเวณกาบใบ ก้านดอกยาว ๑๕ - ๒๐ ซม. กลีบดอกสีแดงอ่อน ใบประดับสีม่วง เกสรตัวผู้ที่เป็นหมัน แปรรูปคล้ายกลีบดอกสีเหลือง ผลแห้ง แตกได้

ว่านชักมดลูก ไม้ล้มลุกลงหัว
หัว รสฝาดเบื่อ สรรพคุณ แก้มดลูกพิการ แก้ปวดมดลูก ชักมดลูกให้เข้าอู่หลังคลอดบุตร

แพทย์แผนไทย จังหวัดสิงห์บุรี

ว่านนางคำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Curcuma aromatica Salisb.
ชื่อวงศ์ ZINGIBERACEAE
ชื่อสามัญ -
ชื่ออื่น ว่านนางคำ
ลักษณะ พืชล้มลุก เหง้าและหัวมีเนื้อสีเหลือง ใบเดี่ยวรูปใบหอก กว้าง ๑๐-๑๔ เซนติเมตร ยาว ๔๐-๗๐ เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม ท้องใบมีขน ดอกออกเป็นช่อเชิงลด ใบประดับที่ปลายช่อสีชมพูอมม่วง ใบประดับล่างมีสีขาวแกมเขียว
ว่านนางคำ ไม้ลงหัว
หัว รสร้อนฝาดเฝื่อน สรรพคุณ ขับลมในลำไส้ แก้ปวดท้อง แก้กามโรค เม็ดผื่นคันคุมธาตุ ตำพอก แก้ฟกช้ำ บวม เคล็ดขัดยอก
ราก รสขื่นฝาด สรรพคุณ สมานแผล คุธาตุ ขับเสมหะ

ว่านน้ำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Acorus calamus L.
ชื่อวงศ์ Araceae (Acoraceae)
ชื่อสามัญ Myrtle grass, Myrtle sedge, Sweet flag, Calamus root, Flag root
ชื่ออื่น ฮางคาวน้ำ ส้มชื่น ผมผา คาเจี้ยงจี้
ลักษณะ ไม้น้ำล้มลุก เหง้าทอดขนานพื้น เนื้อสีน้ำตาลอ่อน ใบออกสลับ เรียงออกสองด้าน แผ่นใบแบนยาว ปลายเรียวมน ตรงกลางเป็นสันนูนยาวทั้งสองด้าน สีเขียวเป็นมัน ไม่มีขน
ว่านน้ำ ไม้น้ำชอบอยู่ตามที่ลุ่มน้ำขึ้นถึงแง่ง หรือเหง้า
เหง้า หรือ ราก รสร้อนกลิ่นหอมแรง สรรพคุณ แก้บิด แก้ปวดท้อง แน่นจุกเสียด แก้ท้องขึ้น อืดเฟ้อ ฝนกับสุราทาหน้าอกเด็ก แก้ปอดและหลอดลมอักเสบ
ใบ รสเผ็ดร้อนเล็กน้อย สรรพคุณ แก้ปวดกล้ามเนื้อ ปวดข้อ แก้ปวดศีรษะ
หัว น้ำมันที่ได้จากหัว สรรพคุณ ขับลมในท้อง แก้ท้องขึ้นอืดเฟ้อ แก้โรคกระเพาะอาหาร

แพทย์แผนไทย จังหวัดจันทบุรี

ว่านเพชรน้อย

ชื่อวิทยาศาสตร์ Stahlianthus campanulatus Kuntze

ชื่อวงศ์ ZINGIBERACEAE

ชื่อสามัญ จุฑามาศ

ชื่ออื่น ว่านเพชรน้อย

ลักษณะ พืชล้มลุก มีเหง้าอยู่ใต้ดิน ใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปยาวรีแกมหอก ปลายใบแหลม โคนใบสอบเรียว ผิวใบด้านบนเกลี้ยง ด้านล่างมีขนประปราย ดอกสีขาวออกเป็น ก้านช่อ ใบประดับ ๒ ใบ สีเขียวเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย กลีบรองดอกสีขาว เชื่อมกันเป็นหลอด หลอดกลีบดอกแยกเป็นแฉกรูปขอบขนาน กลีบปากรูปไข่กลับ ปลายกลีบแยกเป็น ๒ พู กลางกลีบมีแต้มสีเหลืองอ่อน ก้านเกสรผู้สั้น ผิวเกลี้ยง อับเรณู รังไข่รูปทรงกระบอก ผิวเกลี้ยง

ว่านเพชรน้อย ไม้ล้มลุกลงหัว

หัว รสเฝื่อน สรรพคุณ รับประทานทำให้ชาตามผิวหนัง ระงับความเจ็บปวดเมื่อยล้า แก้กระษัย แก้กร่อน ขับระดูขาว แก้อาการกระตุกเนื่องจากเส้นประสาทพิการ

ว่านมหาเมฆ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Curcuma aeruginosa Roxb.

ชื่อวงศ์ ZINGIBERACEAE

ชื่อสามัญ

ชื่ออื่น อาวแดง, กระเจียวแดง

ลักษณะ พืชตระกูลเดียวกับขิง-ข่า มีหัวหรือเหง้าอยู่ใต้ดิน หัวมีกลิ่นคล้ายขิง-ข่า ใบรูปหอก ใบจะโผล่ขึ้นมาในช่วงฤดูฝนหลังจากที่ดอกเริ่มเหี่ยวเฉา และใบจะเริ่มเหี่ยวเฉาช่วงต้นฤดูหนาว ดอกมีใบประดับรูปกรวยเรียงซ้อนกัน ปลายช่อดอกมีสีชมพูถึงแดงเข้ม โคนช่อดอกมีสีเขียวอ่อนถึงเขียว อีกทั้งยังมีดอกเป็นหลอดรูปกรวยขนาดเล็กสีเหลืองบริเวณใบประดับโคนช่อดอก

ว่านมหาเมฆ ไม้ล้มลุกลงหัว

หัว รสฝาดเฝื่อน สรรพคุณ แก้ปวดมดลูก แก้มดลูกอักเสบ บวม ชักมดลูกให้เข้าอู่หลังคลอดบุตร

แพทยแผนไทย วัดสิงหาสุดาราม สิงห์บุรี

ว่านร่อนทอง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Ludisia discolor (Ker-Gawl) A.Rich

ชื่อวงศ์ ZINGIBERACEAE

ชื่ออื่น ว่านขอทอง, ร่อนทอง

ลักษณะ ลำต้นทรงกระบอกอวบทอดไปกับพื้นแล้วชูยอดขึ้น ใบรูปหอกแกมรูปรี ปลายแหลม ใบสีน้ำตาลแดงและมีเส้นสีทองแดง ๓-๕ เส้น ช่อดอกแบบกระจะ มี ๘ - ๑๕ ดอก ดอกกว้าง ๐.๘ เซนติเมตร สีขาว กลีบเลี้ยงรูปขอบขนาน กลีบดอกรูปแถบเชื่อมกับกลีบเลี้ยงบน กลีบปากยาวกว่ากลีบเลี้ยง ปลายกลีบเป็นสองแฉกหักลงด้านล่าง โคนกลีบปากมีถุงขนาดเล็ก สองถุง ฝาครอบเกสรเพศผู้เป็นรูปหยดน้ำคว่ำสีเหลืองสด

ว่านร่อนทอง ไม้ลงหัวเล็กๆ

หัว รสปร่า สรรพคุณ ช่วยย่อยอาหาร แก้ท้องเสีย แก้บิดมูกเลือด คุมธาตุ แก้พิษตานซาง แก้พิษฝี พิษงู ตะขาบ แมงป่อง

ว่านสากเหล็ก

ชื่อวิทยาศาสตร์ Molineria latifolia Herb. ex Kurz

ชื่อวงศ์ HYPOXIDACEAE

ชื่ออื่น จ๊าลาน มะพร้าวนกคุ่ม (เชียงใหม่) พร้าวนก พร้าวนกคุ่ม (นครศรีธรรมราช) ละโมยอ (มาลายู-นราธิวาส)

ลักษณะ ไม้ล้มลุก ลักษณะคล้ายพืชพวกปาล์ม ใบเรียงสลับติดกันที่โคนต้น แผ่นใบรูปขอบขนานแกมรูปหอก พับเป็นร่อง ๆ ตามยาว คล้ายใบปาล์ม ปลายใบเรียวแหลมโคนใบสอบแคบ โคนแผ่กว้างหุ้มลำต้น ดอก มี ๖ กลีบ สีเหลือง โคนเชื่อมติดกัน ดอกออกรวมกันแน่น เป็นช่อรูปทรงกระบอกปลายแหลม ผลแก่สีขาวถึงแดง ส่วนที่ด้านขั้วป่อง และค่อย ๆ เรียวไปทางปลาย

ว่านสากเหล็ก ไม้ลงหัว มีต้นละหัวคล้ายสาก

หัว และ ราก รสขมเมา สรรพคุณ แก้มดลูกอักเสบ ชักมดลูกให้เข้าอู่หลังการคลอดบุตร

แพทย์แผนไทย จังหวัดสุพรรณบุรี

ว่านหางจระเข้

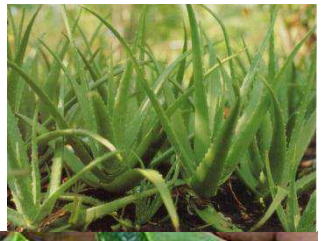

ชื่อวิทยาศาสตร์ Aloe vera (L.) Burm.f. /Aloe barbadensis Mill

ชื่อวงศ์ Asphodelaceae

ชื่อสามัญ Star cactus, Aloe, Aloin, Jafferabad, Barbados

ชื่ออื่น หางตะเข้ (ภาคกลาง) ว่านไฟไหม้ (ภาคเหนือ)

ลักษณะ ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูง ๐.๕-๑ เมตร ลำต้นเป็นข้อปล้องสั้น ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกเรียงเวียนรอบต้น ใบหนาและยาว โคนใบใหญ่ ส่วนปลายใบแหลม ขอบใบเป็นหนามแหลมห่างกัน แผ่นใบหนาสีเขียว มีจุดยาวสีเขียวอ่อนอวบน้ำ ข้างในเป็นวุ้นใสสีเขียวอ่อน ดอก ออกเป็นช่อกระจะที่ปลายยอด ก้านช่อดอกยาว ดอกสีแดงอมเหลือง โคมเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น ๖ แฉก เรียงเป็น ๒ ชั้น รูปแตร ผลแห้งรูปกระสวย

ว่านหางจระเข้ ไม้ลงเหง้า

ราก เหง้า รสเย็นเบื่อขม สรรพคุณ แก้กามโรค แก้ทางเดินปัสสาวะอักเสบ

ใบ รสเย็นเป็นเมือก สรรพคุณ ปิดแก้ปวดศีรษะ ดูดพิษอักเสบต่างๆ วุ้นเมือกที่ใบรับประทานแก้กามโรค

ว่านงาช้าง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Sansevieria cylindrica Bojer.

ชื่อวงศ์ Dracaenaceae

ชื่ออื่น ว่านงาช้างเขียว หอกสุรกาฬ ว่านงาช้างลาย หอกสุรโกฬ

ลักษณะ ไม้ล้มลุก ลำต้นอยู่ใต้ดิน สูงประมาณ ๔๐-๖๐ ซม. เป็นว่านที่ไม่มีใบ โผล่ขึ้นมาจากพื้นดินเหมือนงาช้างแทงขึ้นมา หน่อทุกหน่อก็แทงขึ้นมาไม่มีกิ่งก้านสาขา ลักษณะเป็นพุ่ม ว่านนี้มี ๒ ชนิด ชนิดหนึ่งมีสีเขียวล้วน อีกชนิดหนึ่งมีสีเขียวแก่ลายดำๆ ดอกออกจากเหง้าโผล่ขึ้นมาตั้งตรง ดอกสีขาว มีกลิ่นหอมอ่อนๆ

ว่านงาช้าง (หอกสุระกาฬ)

ใช้ทั้งต้น รสเฝื่อนร้อนเล็กน้อย สรรพคุณ แก้คุณอันบุคคลกระทำด้วยผมเนื้อหนัง กระดูก

ใบ รสเฝื่อนร้อนเล็กน้อย สรรพคุณ ระบายอุจจาระ แก้ระดูสตรีพิการ

ต้น ใช้ตำโขลกผสมกับสุรา แก้เลือดดีขึ้น แก้บาดทะยักปากมดลูกในเรือนไฟ

แพทย์แผนไทย สังกัดวัดจันทบุรี

ว่านหางนาก

ชื่อวิทยาศาสตร์ Sanseviera zeylanica Willd.

ชื่ออื่น ว่านนาคราช ว่านหูเห่า ลิ้นงูเห่า ลิ้นมังกร (ไทย) ว่านลาย ว่านหางเสือ (กรุงเทพฯ)

ชื่อวงศ์ LILIACEAE

ลักษณะ พรรณไม้ที่เจริญใบ มีขนาดเล็กขึ้นเป็นกอ ลำต้นมีความสูงประมาณ ๑-๒ ฟุต ใบแข็ง และมีลายตลอดใบคล้ายลายเสือ เป็นสีเขียวๆ ขาวๆ ใบจะโตประมาณ ๒ นิ้วฟุต ใบไม้นี้ให้ใยเหนียว ดอกเป็นช่อสีขาว มีลักษณะคล้ายดอกราตรี จะแทงขึ้นมากลางกอ ผลจะมีลักษณะกลมโต เท่าเมล็ดข้าวโพด เมื่อผลสุกจะเป็นสีแดง

ว่านหางนาก

ใบ รสเย็น สรรพคุณ ตำพอกปิดแผล ถอนพิษอักเสบ แก้พิษตะขาบ แมงป่อง

ว่านหอยแครง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Tradescantia spathacea Swartz

ชื่อวงศ์ COMMELINACEAE

ชื่อสามัญ Boat-lily, Oyster Lily, Oyster Plant, White-flowered Tradescantia

ชื่ออื่น ว่านกาบหอย ว่านหอยแครง

ลักษณะ ไม้ล้มลุก สูง ๒๐-๖๐ ซม. ลำต้นอวบใหญ่ ใบเดี่ยว เรียงซ้อนเป็นวงรอบ รูปใบหอก ปลายแหลม โคนตัดและโอบลำต้น ขอบเรียบ แผ่นใบหนา ด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างสีม่วงแดง ช่อดอกออกตามง่ามใบ มีทั้งช่อเดี่ยวและหลายช่อ แต่ละช่อประกอบด้วยใบประดับที่เป็นกาบ ๒ กาบ สีม่วงแซมเขียว โคนกาบทั้งสองประกบเกยซ้อนและโอบหุ้มดอกสีขาวขนาดเล็กที่อยู่รวมกันเป็นกระจุก กลีบเลี้ยง ๓ กลีบ สีขาว รูปไข่แกมรูปขอบขนาน บางใส กลีบดอก ๓ กลีบ สีขาว รูปไข่ แผ่นกลีบหนา เกสรเพศผู้ ๖ อัน รังไข่ผนังเรียบ ภายในมี ๓ ช่อง ผลเล็ก รูปรี เมล็ดเล็ก

ว่านหอยแครง หรือ ว่านแสงอาทิตย์ ไม่ใช่ไม้ลงหัว

ใบ รสเย็น สรรพคุณ แก้ไอ แก้อาเจียนเป็นโลหิต แก้ช้ำในเนื่องจากพลัดตกหกล้ม แก้ร้อนในกระหายน้ำ

แพทย์แผนไทย ... ดันทบุรี

ว่านกลีบแรด

ชื่อวิทยาศาสตร์ Angiopteris evecta (G. Forst.) Hoffm

ชื่อสามัญ Giant Fern, King Fern

ชื่ออื่น ว่านกีบแรด ว่านกีบม้า กีบม้าลม

ลักษณะ เป็นเฟินที่มีขนาดใหญ่ มีลำต้นเป็นหัวอยู่ฝังที่ระดับผิวดิน เป็นเนื้ออวบอ้วน ที่หัวมีร่องรอยบุ๋มรอบหัว ซึ่งเกิดจากขั้วของก้านใบที่หลุดออก เหลือไว้เป็นร่อง มองดูคล้ายกีบเท้าแรด สมชื่อที่เรียกว่า กีบแรด

ว่านกลีบแรด

ว่านกลีบแรด รสเย็นจืด สรรพคุณ แก้พิษไข้ พิษตานซาง แก้กาฬมูตร แก้อาเจียน แก้พิษกำเดา แก้น้ำลายเหนียว

ว่านตีนตะขาบ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Muchlenbeckia platyclada Meissn.

ชื่ออื่น ว่านตะขาบ ต้นตีนตะขาบ ตะขาบปีนกล้วย(ไทย) ว่านตะเข็บ(พายัพ) ว่านตะขาบ(เชียงใหม่) เพว(กรุงเทพฯ)

ชื่อวงศ์ POLYGONACEAE

ลักษณะ ไม้ขนาดเล็ก ลำต้นจะเป็นปล้อง ๆ กลมโตเท่าหางหนูมะพร้าวอ่อน แต่เมื่อลำต้นนั้นสูงขึ้นก็จะกลายเป็นไม้เลื้อยไป ใบจะออกติดกันเป็นปีกสองข้าง จากโคนต้น จนถึงยอดคล้ายตะขาบจริง ๆ ใบจะเป็นสีเขียวเข้ม

ว่านตีนตะขาบ

ว่านตีนตะขาบ รสเมาเย็น สรรพคุณ ถอนพิษสัตว์กัดต่อย แก้ฟกบวม เคล็ดยอก แก้หูเป็นน้ำหนวก

แพทย์แผนไทย รพ.สมเด็จพระยุพราชฯ

ว่านหางช้าง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Belamcanda chinensis (L.) DC.

ชื่อวงศ์ IRIDACEAE

ชื่อสามัญ Black Berry Lily, Leopard Flower

ชื่ออื่น ว่านงูเหลือม ว่านหางช้าง ว่านงูเหลือม ว่านเพชรหึง ว่านมีดยับ ดอกว่านเพชรหึง

ลักษณะ ไม้ล้มลุกมีเหง้าเลื้อยตามแนวขนานกับพื้นดิน ใบเดี่ยว แทงออกจากเหง้า เรียงซ้อนสลับ เนื้อใบค่อนข้างหนา ดอกช่อ ออกที่ปลายยอด กลีบดอกสีส้มมีจุดประสีแดงกระจาย ผลแห้ง เมื่อแก่จะแตกอ้า และกระดกกลับไปด้านหลัง

ว่านหางช้าง

ว่านหางช้าง รสร้อนขมขื่นซ่า สรรพคุณ แก้คุณอันบุคคลทำด้วยกระดูกผีคุณคน ใบต้มระบายอุจจาระตก แก้ระดูสตรีพิการ

ว่านมหากาฬ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Gynura pseudochina (L.) DC.

ชื่อวงศ์ Asteraceae (Compositae)

ชื่ออื่น ดาวเรือง (ภาคกลาง)

ลักษณะ ไม้ล้มลุก มีรากขนาดใหญ่ ลำต้นอวบน้ำ ทอดเลื้อยยาว ชูยอดตั้งขึ้น ใบ เดี่ยว ขอบใบหยัก หลังใบสีม่วงเข้ม ท้องใบสีเขียวแกมเทา ดอก ช่อ ออกที่ปลายยอด ก้านช่อดอกยาว กลีบดอกสีเหลืองทอง ผล เป็นผลแห้ง ไม่แตก

ว่านมหากาฬ

ว่านมหากาฬ รสเย็นปร่า สรรพคุณ ดับพิษไข้ แก้พิษตานซาง แก้พิษไข้ร้อน คลุ้มเพ้อคลั่ง

แพทย์ จังหวัดลพบุรี

ว่านเปราะ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Kaempferia roscoeana Wall.

ชื่ออื่น เปราะป่า

ชื่อวงศ์ ZINGIBERACEAE

ลักษณะ ไม้ลงหัว เหมือนกับเปราะบ้าน หัวนั้นมีกลิ่นหอมและมีรสจัด ใบกลมและโต สีเขียวเข้ม ริมขอบใบจะเป็นสีน้ำตาลแก่ ดอกสีขาว

ว่านเปราะ

ว่านเปราะ รสขมร้อน กลิ่นหอม สรรพคุณ แก้ธาตุพิการ แก้พิษลม แก้ปวดบวม บำรุงหัวใจ

ว่านเพชรหึง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Belamcanda chinensis (L.) DC.

ชื่อสามัญ Black Berry Lily, Leopard Flower

ชื่อวงศ์ IRIDACEAE

ชื่ออื่น ว่านงูเหลือม ว่านหางช้าง ว่านเพชรหึง กล้วยกา ตับตาน มือตับแก ละดำพะนาย เอื้องพร้าว

ลักษณะ ไม้ล้มลุก มีเหง้าเลื้อยตามแนวขนานกับพื้นดิน ใบเดี่ยว แทงออกจากเหง้า เรียงซ้อนสลับ เนื้อใบค่อนข้างหนา ดอกช่อ ออกที่ปลายยอด กลีบดอกสีส้มมีจุดประสีแดงกระจาย ผลแห้ง เมื่อแก่จะแตกอ้า และกระดกกลับไปด้านหลัง

ว่านเพชรหึง

ว่านเพชรหึง ไม้เถา รสเมาเบื่อร้อนขม สรรพคุณ ถอนพิษสัตว์กัดต่อย แก้เคล็ดยอกช้ำบวม

แพทย์แผนไทย จันทบุรี

ว่านสะดุ้ง

ว่านสะดุ้ง

รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย แก้พิษบาดแผล บาดทะยัก ถอนพิษสัตว์กัดต่อย

ว่านเพชรใหญ่

ว่านเพชรใหญ่

รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้โรคผิวหนัง ฆ่าพยาธิ คุดทะราดและรักษาแผลมีเชื้อ

ว่านสามพันตึง

ว่านสามพันตึง

รสเมาเบื่อร้อนชื่อ สรรพคุณ แก้ปวดเมื่อย แก้พิษสัตว์กัดต่อย ทำให้หนังชา

แพทย์แผนไทย

ว่านดักแด้

ว่านดักแด้ รสขมเบื่อ สรรพคุณ แก้พิษสัตว์กัดต่อย ทำให้หนังชา แก้ไข้พิษ ไข่กาฬ

ว่านม้า

ชื่อวิทยาศาสตร์ Curcuma sp.
ชื่อวงศ์ ZINGIBERACEAE
ชื่ออื่น ว่านม้า ว่านม้าขาว
ลักษณะ หัวเป็นแง่ง แตกสองด้านของลำต้น โดยแตกออกด้านข้างแล้วดิ่งลงไปในดิน ตอนปลายของแง่งจะช้อนหรือตั้งขึ้น หัวอ่อนมีแต้มสีเขียวที่ปลาย เมื่องอกได้ระยะหนึ่งจะมีกาบสีแดงซ้ำหุ้มโคนต้นแล้วค่อยๆ หลุดไป ต้นแก่ลงจะมีสีเขียว หัวว่านสีเหลืองอ่อน เนื้อในหัวว่านจะมีสีขาว มีกลิ่นฉุนร้อน ก้านใบสีเขียว ด้านในเป็นร่อง ด้านนอกกลมนูน กาบใบสีเขียว โอบหุ้มกันเป็นลำสูง ใบรูปรียาว ปลายใบแหลมเป็นติ่ง โคนใบทู่มน เส้นกลางใบทางด้านบนเป็นร่องแคบ และลึกสีเขียวอ่อน ทางด้านล่างนูนเป็นสันสีเขียวเช่นเดียวกับแผ่นใบ

ว่านม้า

ว่านม้า รสเมาขมร้อน สรรพคุณ บำรุงเส้นเอ็น บำรุงไขข้อ แก้ปวดเมื่อย ตามข้อทำให้เดินทน

แพทยแผนไทย

เห็ดโคน

ชื่อวิทยาศาสตร์ Termitomycesfuliginosus Heim.

ชื่อสามัญ Termite Mushroom

ชื่ออื่น เห็ดโคน เห็ดปลวก เห็ดโคนช้าง

เห็ดโคน รสเย็นหวาน สรรพคุณ บำรุงกำลังบำรุงร่างกาย แก้ช้ำใน

เห็ดจาวมะพร้าว

ชื่อวิทยาศาสตร์ Calvatiacraniformiscoker et Couch

เห็ดจาวมะพร้าว รสเย็นหวาน สรรพคุณ ชูกำลัง บำรุงร่างกาย แก้ช้ำใน

เห็ดจอมปลวก

ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า Termitomyces sp.

เห็ดจอมปลวก รสเย็นหวาน สรรพคุณ บำรุงกำลัง บำรุงร่างกาย บำรุงเนื้อหนังให้สดชื่น

แพทย์แผนไทย จังหวัดจันทบุรี

เห็ดตับเต่าขาว

ชื่อวิทยาศาสตร์ Tricholomacrassum

เห็ดตับเต่าขาว เป็นเมือก รสเย็น สรรพคุณ บำรุงร่างกายแก้ช้ำใน

เห็ดตับเต่าดำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Boletus edulis Bull. Ex Fr

เห็ดตับเต่าดำ เป็นเมือก รสเย็น สรรพคุณ บำรุงร่างกายแก้ช้ำใน

เห็ดฟาง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Volvariellavolvacea (Bull. Ex Fr.) Sing.

เห็ดฟาง รสเย็นหวาน สรรพคุณ ชูกำลัง บำรุงร่างกาย แก้ช้ำใน

แพทย์แผนไทย จันทบุรี

เห็ดเผาะ

ชื่อวิทยาศาตร์ Astraeushygrometricus(Pers.) Morgan
ชื่อสามัญ Barometer Earthstars
ชื่ออื่น เห็ดถอบ เห็ดเหียง เห็ดหนัง เห็ดดอกดิน

เห็ดเผาะ รสเย็นหวาน สรรพคุณ ชูกำลัง บำรุงร่างกาย เจริญอาหารแก้ช้ำใน

เห็ดหูหนู

ชื่อวิทยาศาสตร์ AuriculariaauriculaJudae
ชื่อสามัญ Jew's Ear Mushroom
ชื่ออื่น เห็ดหูหนูธรรมดา เห็ดหูลัวะ

เห็ดหูหนู รสจืดหวาน สรรพคุณ บำรุงร่างกาย ทำให้เนื้อเย็น แก้ช้ำใน นำมาต้มกับน้ำอ้อย แก้เมาเห็ด

เห็ดกระถินพิมาน

เห็ดกระถินพิมาน ได้จากไม้กระถินพิมานผุ

เห็ดกระถินพิมาน รสเย็นเบื่อ สรรพคุณ แก้เริม งูสวัด ไฟลามทุ่ง แก้พิษฝีอักเสบ แก้ไขกาฬ

แพทย์แผนไทย นนทบุรี

เห็ดขี้ควาย

ชื่อวิทยาศาสตร์ Psilocybecubensis Earle / Strophariacubensis Earle

ชื่อวงศ์ Strophariaceae

ชื่ออื่น เห็ดขี้วัวขี้ควาย เห็ดเมา เห็ดโอสถลวงจิต magic mushroom golden tops

เห็ดขี้ควาย เกิดจากกองขี้ควายที่ขี้ไว้นานและแห้ง ดอกสีขาวก้านเล็ก

เห็ดขี้ควาย รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้ลมกองละเอียด แก้นอนไม่หลับ แก้พิษไข้ร้อนกระสับกระส่าย

เห็ดขี้วัว

เห็ดขี้วัว เกิดจากกองขี้วัวที่ขี้กองไว้และแห้ง ดอกสีดำ

เห็ดขี้วัว รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้ลมกองละเอียด แก้นอนไม่หลับ แก้พิษไข้ร้อนกระสับกระส่าย

เห็ดงูเห่า

เห็ดงูเห่า เกิดจากรากไม้ ลักษณะคล้ายงูเห่าแผ่แม่เบี้ยขึ้นเป็นรา

เห็ดงูเห่า รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้พิษไข้ ไข้กาฬ ดับความร้อน แก้กระสับกระส่าย

แพทย์แผนไทย

เห็ดหญ้าคา

เห็ดหญ้าคา รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้พิษฝีอักเสบ ปวดแสบปวดร้อน

เห็ดหญ้าแพรก

แพทย์แผนไทย จังหวัดจันทบุรี

เห็ดหญ้าแพรก รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้พิษโรคตับ แก้ไข้ท้องเดิน แก้ไข้กาฬ แก้ลม ดับพิษ ฝีอักเสบ

เห็ดหญ้าหวาย

เห็ดหญ้าหวาย รสเผ็ดฝาดขื่น สรรพคุณ แก้พิษไข้เพ้อคลั่ง แก้ร้อนรุ่ม แก้ท้องเดิน แก้ลม แก้ไข้กาฬ

เห็ดตาล

เห็ดตาล เกิดจากไม้ตาลผุ

เห็ดตาล รสฝาดเบื่อ สรรพคุณ แก้ไข้พิษ ไข้กาฬ ไข้รากสาด ดับพิษไข้ฝี

เห็ดเตย

เห็ดเตย เกิดจากไม้เตยผุ

เห็ดเตย รสเมาเบื่อเย็น สรรพคุณ แก้ไข้พิษ ไข้กาฬ แก้ร้อน กระสับกระส่าย แก้ลงแดง แก้ไข้รากสาด

แพทย์แผนไทย จังหวัดจันทบุรี

เห็ดไผ่

เห็ดไผ่ เกิดจากไม้ไผ่ผุ

เห็ดไผ่ รสเมาเบื่อ สรรพคุณ ระงับประสาท แก้นอนไม่หลับ ร้อนรุ่ม

เห็ดมะขาม

เห็ดมะขาม เกิดจากไม้มะขามผุ

เห็ดมะขาม รสเย็นเบื่อ สรรพคุณ แก้ไข้พิษ ไข้กาฬ ฝีอักเสบ

เห็ดมะพร้าว

เห็ดมะพร้าว เกิดจากไม้มะพร้าวผุ

เห็ดมะพร้าว รสฝาดเบื่อ สรรพคุณ แก้ไข้พิษแก้ท้องร่วง แก้พิษโลหิต แก้ร้อนรุ่ม

เห็ดหมาก

แพทย์แผนไทย

เห็ดหมาก เกิดจากไม้หมากผุ

เห็ดหมาก รสฝาดเบื่อ สรรพคุณ แก้พิษไข้ แก้ท้องร่วง แก้พิษโลหิต แก้ร้อนรุ่ม

เห็ดไม้แดง

เห็ดไม้แดง เกิดจากไม้แดงผุ

เห็ดไม้แดง รสเย็นฝาด สรรพคุณ แก้ไข้พิษ ไข้กาฬ แก้พิษฝีอักเสบ

เห็ดไม้ตับเต่า

เห็ดไม้ตับเต่า เห็ดจะแข็งกระด้าง ก้อนกลมสีดำ

เห็ดไม้ตับเต่า รสเย็นเบื่อ สรรพคุณ แก้ไข้พิษ ไข้กาฬ ไข้ที่มีพิษร้อนสูง ไข้ตักศิลา คือไข้หัดสุกใส ดำแดง และไข้หัวต่างๆ

เห็ดไม้รวก

เห็ดไม้รวก เกิดจากไม้ไผ่รวกผุ

เห็ดไม้รวก รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้ลมวิงเวียน แก้พิษไข้ร้อนรุ่ม

แพทย์แผนไทย วัดจันทบุรี

เห็ดร่างแห

ชื่อวิทยาศาสตร์ Dictyophoraindusiata (Pers.) Fisch.

ชื่อวงศ์ Phallaceae

ชื่อสามัญ Dancing mushroom, Netted Stinkhorn, Stinkhorn

ชื่ออื่น เห็ดเยี่ยวงู

เห็ดร่างแห หรือ เห็ดระย้า เป็นส่าราเกิดจากดิน มีระย้ารอบดอก

เห็ดร่างแห หรือ เห็ดระย้า รสเมาเบื่อเย็น สรรพคุณ แก้ไข้พิษ ถอนพิษกาฬ ห้ามรับประทาน ใช้เป็นยาทาภายนอก(ดองสุรา)

แพทย์แผนไทย จังหวัดจันทบุรี

แมลงสาบ

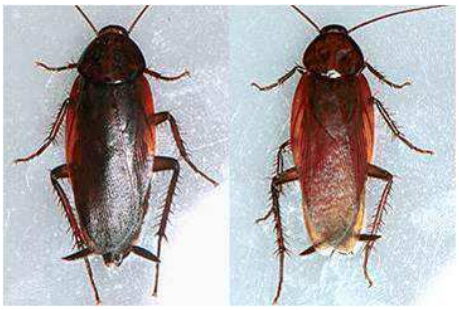

แมลงสาบ

มูล สรรพคุณ แก้ลิ้นขาวเป็นฝ้า ใช้เข้ายาแก้ละออง แก้หละ แก้เม็ดยอดในปาก แก้ฟกบวมที่มีพิษร้อน แก้กามโรค(ต้องคั่วหรือ สุมก่อนปรุง)

กวาง

กวาง

เขาแก่ สรรพคุณ แก้ไข้กาฬ ไข้พิษ แก้ตัวร้อน แก้พิษแมลงสัตว์กัดต่อย ใช้เข้ายาเย็น ถอนพิษผิดสำแดง(เช่น กินอาหารแสลง)

เขาอ่อน สรรพคุณ บำรุงร่างกาย บำรุงกำลัง บำรุงความกำหนัด

วัวป่า

วัวป่า

เขาวัว สรรพคุณ แก้ตัวร้อน ดับพิษไข้ แก้พิษกาฬ ถอนพิษผิดสำแดง

ตับ สรรพคุณ บำรุงร่างกาย บำรุงตับดี แก้ดีซ่าน บำรุงน้ำดี บำรุงโลหิต เป็นกระสายทำให้ยาแล่นเร็ว

แพทย์แผนไทย สสจ.จันทบุรี

ควายเผือก

ควายเผือก

กระดูก กลีบที่เท้า เขา สรรพคุณ แก้โรคอันบังเกิดจากกระจำพิษน้ำเหลือง แผลกลาย กามโรคเข้าข้อออกดอก

หนัง นำมาสุมไฟ สรรพคุณ แก้บิดมูกเลือด

งูเห่า

งูเห่า

สรรพคุณ แก้โรคกระษัย ปวดเมื่อย แน่น เสียด บำรุงกำลัง(ก่อนบำรุง ต้องย่างไฟเสียก่อน)

หางงูเห่า นำมาสุมบดกวาดคอเด็ก สรรพคุณ แก้หละ ซางเด็ก

เสือ

เสือ

กระดูก รสเผ็ดคาว สรรพคุณ บำรุงกระดูก เลือด เนื้อ ไขข้อ แก้ปวดเมื่อยหัวเข่า

เขี้ยว ผสมทำยามหานิลแท่งทอง ยาเทพมงคล สรรพคุณ แก้หละ ซางเด็ก

เนื้อ สรรพคุณบำรุงร่างกาย บำรุงกระเพาะอาหาร

หมี

หมี

เขี้ยว สรรพคุณ ดับพิษ พิษอักเสบ แก้ตัวร้อน แก้พิษตานซาง ปวดในข้อ เส้นเอ็น
ดี สรรพคุณ แก้ช้ำใน กระจายเลือด กระดูก บำรุงโลหิต กระจายโลหิต บำรุงกำลัง
หนังหมี สุมไฟ สรรพคุณ แก้หืด

ช้าง

ช้าง

กระดูก สรรพคุณ แก้โรคอันบังเกิดจากกระดูก โรคเรื้อน โรคมะเร็ง
งาช้าง เข้ายาเทพมงคล สรรพคุณ แก้ซางเด็ก

วัวดำ

วัวดำ ใช้วัวไทย

มูล สรรพคุณ ดับพิษร้อนถอนพิษไข้ทั้งปวง แก้ไฟลามทุ่ง แก้งูสวัด แก้ลมพิษ แก้ฟกบวม
มูตร ใช้เป็นน้ำกระสายยา

ชะมดเช็ด

ชะมดเช็ด

ชะมดเช็ด (ไขจากอัณฑะของตัวชะมด) สรรพคุณ บำรุงดวงจิตให้ชุ่มชื่น บำรุงน้ำดี ดับพิษโลหิต
*ชะมดเช็ด ผิวมะกรูด+หัวหอม ตำแล้วคนรวมกับชะมด ให้เข้ากับใบพลูจีน ห่อ ย่างจะหอมมาก ผสมเป็นยากวาด แก้ลมตานซาน (ต้องทำเอง) พลูจีนบดให้ละเอียด พลูอื่นจะแรง ฆ่าฤทธิ์ชะมด

ชะมดเชียง

ชะมดเชียง เป็นสัตว์กีบ

เม็ดอัณฑะของชะมด สรรพคุณ แก้ลมและโลหิต แก้กำเดา แก้โรคตา แก้โรคไอกรน บำรุงประสาท แก้หอบหืด แก้ปวดบวม แก้หลอดลมอักเสบ

ชะมดเชียง(สีแดง)⟶เอาชะมดป้ายใบพลู ย่างก่อน เอาไป เกสรทั้ง ๙ ไม้หอมทั้ง ๕ ฤทธิ์จะน้อยกว่าชะมดเช็ด (ขายสำเร็จรูป)

แพทย์แผนไทย

ปลาช่อน

ชื่อวิทยาศาสตร์ Channa stiata

ชื่อสามัญ Striped snake-head fish

ชื่อไทย ปลาช่อน ภาคอีสานเรียกปลาค้อ

ลักษณะ ลำตัวด้านบนของปลาช่อนจะมีสีเทาปนน้ำตาลหรือสีดำด้านท้องจะเป็นสีค่อนข้างขาว ขนาดโตเต็มที่มีความยาวถึง ๑ เมตร

ปลาช่อน ใช้ดีทำยา

สรรพคุณ แก้ตาต้อ ตาแดง หางตาแห้งแก้โรคในปาก ลิ้นเป็นฝ้า เป็นเม็ด ตัวร้อน นอนสะดุ้ง หลังร้อนมือเท้าเย็น แก้หอบ ซางทับสำรอกชักเพราะความร้อนสูง เกล็ดทำให้เกิดลมเบ่ง ครีบหาง แก้พิษตานซางในเด็ก เกล็ด เข้ายาเพื่อเพิ่มลมเบ่งในหญิงที่คลอดบุตร (ผสมทำยาดม)

ปลาหมอ

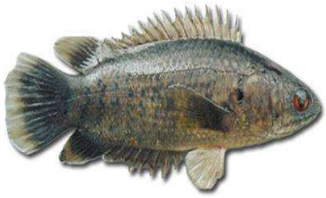

ชื่อวิทยาศาสตร์ Anabas testudineus

ชื่อสามัญ Climbing perch

ชื่อไทย หมอไทย หมอ สะเด็ด เข็ง

ลักษณะ ไข่ปลาหมอมีลักษณะเหลืองอ่อนกลม ปลาหมอไทยมีลำตัวค่อนข้างแบน ลำตัวมีสีคล้ำ สีออกน้ำตาลปนดำหรือสีเขียวปนน้ำตาล ลักษณะเด่นคือ มีเกล็ดแข็งห่อหุ้มตัวโดยตลอด ดวงตากลมโต ปากแยงขึ้นเล็กน้อย มีจุดดำที่โคนหาง ฟันค่อนข้างแหลมคม

ปลาหมอ ใช้ ทั้งตัวทำยา ใช้ปลาหมอไทย

ทั้งตัว นำไปประกอบอาหารรับประทาน แก้กระษัยปลาหมอ

น้ำดี สรรพคุณ ดี แก้พยาธิกิน ผมร่วงเป็นหย่อมๆ ช่วยให้ผมดำ ใช้ในเด็กที่ผมบางได้ ไม่ควรใช้กับยารักษาโรคอื่น

แพทย์แผนไทย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรปราการ

ปลากระเบน

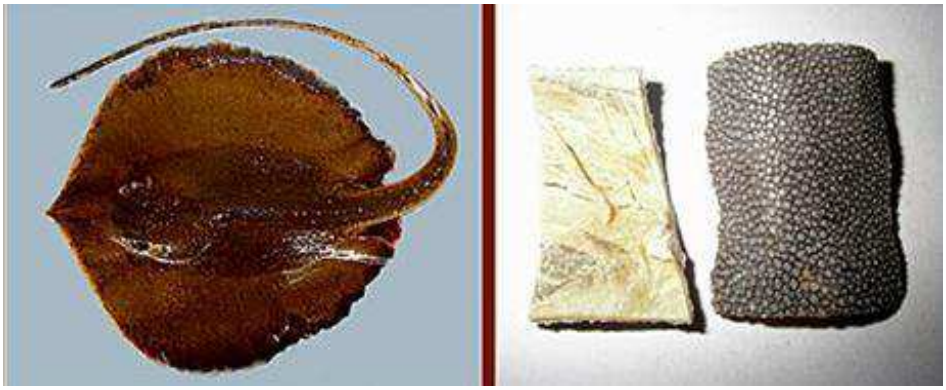

ชื่อวิทยาศาสตร์ Taeniura lymma (Forskal)

ชื่อวงศ์ TRYGONIDAE

ชื่ออังกฤษ Blue-Spotted Fantail Ray

ลักษณะ ลำตัวแบนค่อนข้างกลม ตาโปนโต มีช่องจมูกทางด้านข้างของตาขนาดใหญ่ ด้านล่างมีปากเว้าโค้ง ลำตัวกว้างประมาณ ๒๕ เซนติเมตร มีหางยาวเท่า ๆ กับความยาวลำตัว มีเงี่ยงที่โคนหาง ๒ อัน ลักษณะแหลมยาว ตามลำตัวเป็นเมือกลื่นสีเหลืองทอง และมีจุดสีฟ้าแต้มอยู่ทั่วทางด้านบน ส่วนทางด้านล่างมีสีขาว

ปลากระเบน ใช้หนังทำยา

สรรพคุณ ขับเลือดเน่าร้าย หลังจากการคลอดเด็ก ขับน้ำคาวปลา

ปลาพะยูน

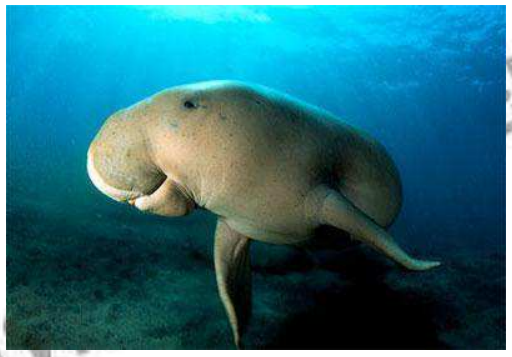

ชื่อวิทยาศาสตร์ Dugong dugon

ชื่อสามัญ Dugong

ลักษณะ เป็นสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม อยู่ในอันดับ Sirenia ที่ใกล้ชิดกับช้าง ใบหน้าคล้ายหมู แต่ไม่มีใบหู หัวเล็ก ไม่มีขนที่หัว คอใหญ่ ตาเล็ก ตัวผู้มีฟันหน้าเป็นงาสั้น ๑ คู่ มีฟันสำหรับบดเคี้ยวเอื้อง ติดกันเป็นพืด มีหนวดหรอมแหรม ตามตัวมีขนประปรายในตัวเกิดใหม่ ริมฝีปากบนเป็นแผ่นเนื้อหนาใหญ่และเหลี่ยมทู่ ๆ มีช่องจมูกอยู่สูงขึ้นมา ขาคู่หน้าสั้นเปลี่ยนแปลงไปคล้ายครีบ ดูเผิน ๆ มีลักษณะมือห้อย ไม่มีขาคู่หลัง เพราะไม่ได้ใช้ ในตัวเมียมีนมขนาดเท่านิ้วก้อยยาวประมาณ ๒๐ ซม. อยู่ ๒ เต้า อยู่ถัดลงมาจากขาคู่หน้า สำหรับเลี้ยงลูกอ่อน มีลำตัวและหางคล้ายโลมา สีสันของลำตัวด้านหลังเป็นสีเทาดำและเขียวคล้ำ ส่วนท้องสีดำนวลจนถึงเทาปนขาว ครีบหางและขาคู่หน้าสีเทาปนดำ หนวดสีขาวขนที่ลำตัวสีเทาดำ

ปลาพะยูน ใช้เขี้ยวทำยา

สรรพคุณ แก้พิษไข้กาฬ พิษไข้ซาง พิษไข้ตัวร้อน ร้อนใน กระหายน้ำ

แพทย์แผนไทยจังหวัดจันทบุรี

ปลาวาฬ

ปลาวาฬ ใช้น้ำกาม ซึ่งเรียกว่า อำพันทอง มีสีทอง ติดตามโขดหิน

สรรพคุณ บำรุงกำลัง บำรุงหัวใจ แก้อ่อนเพลีย แก้ลมวิงเวียน

ตะพาบน้ำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Amyda cartilaginea , Dogania subplana

ชื่อสามัญ COMMON SIAMESE SOFT-SHELLED TURTLE

ชื่อวงศ์ Family Trionychidae

ตะพาบน้ำ ใช้ดีทำยา

สรรพคุณ ขับลมและเลือด แก้ลมกองละเอียด คือลมวิงเวียนหน้ามืด พิษปวดกระดูก ถอนพิษฝกบวมอักเสบ ถอนพิษสัตว์กัดต่อย กระดูกหน้าอก ใช้เข้ายาแก้เสมหะ แก้ตานซาง

แพทย์แผนไทย จังหวัดจันทบุรี

กบ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Hoplobatrachus rugulosus
ชื่อสามัญ กบนา Rugosed frog
ชื่อวงศ์ Ranidae
กบ ใช้น้ำมัน

สรรพคุณ ทาแก้ปวดเมื่อย ขัดยอก เคล็ด กระดูก แก้พิษไข้ ไข้กาฬ (สุมไฟ)

ปูนา

ชื่อวิทยาศาสตร์ Esanthelphusa spp.
ชื่อวงศ์ Parathelphusidae
ปูนา ใช้ทั้งตัว ตำคั้นปนกับสุรา

สรรพคุณ แก้ช้ำใน กระจายโลหิต

ปูทะเล

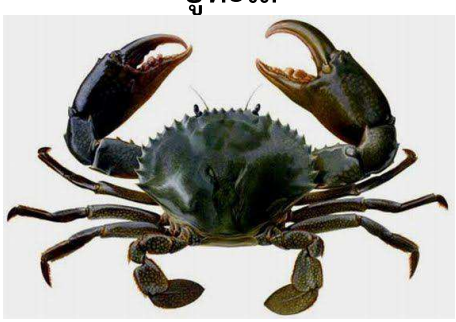

ชื่อวิทยาศาสตร์ **Scylla serrata**
ปูทะเล ใช้ก้าม

ก้าม สุมไฟนำบดให้ละเอียด สรรพคุณ ดับพิษกาฬ แก้พิษอักเสบ แก้ไข้ร้อนใน กระหายน้ำ นำมาฝนทาแก้ฝี

แพทยแผนไทย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี

จระเข้

ชื่อวิทยาศาสตร์ Crocodilus siamensis

จระเข้ ใช้ดี

สรรพคุณ ขับเลือดร้าย ขับน้ำคาวปลา แก้โรคตา แก้สันนิบาตหน้าเพลิง นำมาทำเป็นน้ำกระสายยาช่วยให้ยาออกฤทธิ์ได้เร็ว

เขี้ยว ใช้เข้ายาแก้ซางเด็ก ยาเย็น มหานิลแท่งทอง

เต่านา

ชื่อวิทยาศาสตร์ Malayemys subtrijuga

ชื่อสามัญ เต่านา Malayan snail-eating turtly

ชื่อวงศ์ Emydidae

เต่านา

กระดองอก สรรพคุณ ถอนพิษฟกบวมอักเสบ ถอนพิษสัตว์กัดต่อย ทำกระสาย ยาแก้หืด บำรุงน้ำนม

หัวเต่านา สรรพคุณ แก้ตับทรุด แก้ม้ามโต

แพทย์แผนไทย...ปัญญาปทุมธานี

ปลาหมึก

ชื่อวิทยาศาสตร์ Sepia pharaonis Ehrenberg

ชื่อสามัญ RAINBOW CUTTLEFISH

ปลาหมึก กระดอง หรือ ลิ้นทะเล

สรรพคุณ แก้เม็ดยอดในปาก ฆ่าเชื้อโรค กัด สิวฝ้า แก้ปวดท้อง แก้มูกเลือด หมึก ใช้แก้ตานซางในเด็ก

หอยต่างๆ

หอยต่างๆ ใช้เปลือกทำยา

สรรพคุณ ขับเมือกในลำไส้ นำไปสุมก่อนทำยา เฉพาะหอยตาวัว ใช้ฝาปิด

แพทย์ ัดฉันทบุรี

แมงดาทะเล

ชื่อวิทยาศาสตร์ Limulus polyphemus Linnaeus
ชื่อวงศ์ Limulidae
ชื่อสามัญ Horseshoe crab
แมงดาทะเล กระดองและหาง รสเค็ม
รสเมาเบื่อ สรรพคุณ ใช้ทำยา แก้โลหิตเป็นพิษ แก้ซางเด็ก

ม้าน้ำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Syngnathiformes
ชื่อวงศ์ Syngnathidae
ม้าน้ำ ใช้ทั้งตัวตากแห้งทำยา
สรรพคุณ แก้โรคไต แก้ปวดหลัง แก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย บำรุงกระดูก บำรุงกำลัง

แพทย์แผนไทย จันทบุรี

ผึ้ง

ผึ้ง ใช้น้ำหวานในรังทำยา

สรรพคุณ บำรุงร่างกาย บำรุงกำลัง แก้อ่อนเพลีย เหนื่อยหอบ แก้สะอึก แก้ไข้ตรีโทษ

นกกา หรือ อีกา

นกกา หรือ อีกา ใช้กระดูก ขน หัว ปากมาทำยา

สรรพคุณ แก้พิษกาฬ ไข้กาฬ แก้พิษ ตานซาง

นกนางแอ่น

นกนางแอ่น ใช้รังทำยา

สรรพคุณ บำรุงกำลัง บำรุงกำหนัด แก้อ่อนเพลีย

ห้ามผู้ป่วยโรคข้อ โรคเก๊าต์ เพราะจะทำให้ข้อบวม

แพทย์แผนไทย สังหวัดจันทบุรี

นกกรด

นกกรด คล้ายนกกระปูด ใช้น้ำมัน

สรรพคุณ แก้โรคผิวหนังผื่นคัน แก้มะเร็ง

นกกระจอก

นกกระจอก ถอนขนออกใช้ทั้งตัว

สรรพคุณ บำรุงร่างกาย บำรุงกำลัง บำรุงความกำหนัด

นกออก

นกออก ใช้น้ำมันทำยา

สรรพคุณ แก้โรคผิวหนังผื่นคัน

นกพิราบ

นกพิราบ ใช้มูลทำยา

สรรพคุณ แก้ไขเกิดจากการพิษตานซาง แก้ซางร้าย

นกยูง

นกยูง ใช้ขนทำยา

ใช้แววนกยูง รสเบื่อเมา สรรพคุณ แก้ซางลิ้นขาวเป็นฝ้าละออง แก้หละ แก้ซาง ละอองในปาก แก้หอบหืด แก้ซาง ชักตาเหลือกตาช้อน

ค้างคาวแม่ไก่

ค้างค้าแม่ไก่ ใช้เลือดทำยา

สรรพคุณ บำรุงโลหิต แก้โลหิตจาง แก้ผอมแห้ง บำรุงกำลัง แก้เหน็บชา

นกกาน้ำ

นกกาน้ำ ใช้ดีทำยา

สรรพคุณ แก้โรคหนังศีรษะพิการ แก้ผมร่วง บำรุงเส้นผมให้ดกดำ เอาเนื้อมาแกงกับดอกหน่อไม้ แก้หืด

แพทย์แผนไทย จังหวัดจันทบุรี

กำมะถันเหลือง

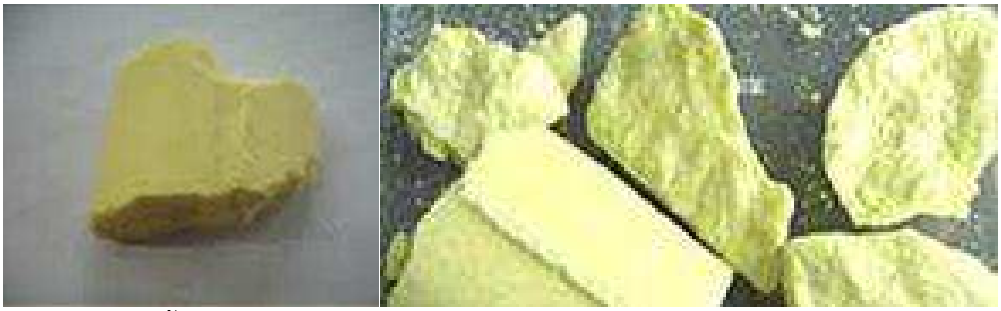

กำมะถันเหลือง เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ สีเหลืองอ่อนนวล ถูกความร้อนเพียงเล็กน้อยก็สลายตัว

สรรพคุณ แก้จุกเสียดในโรคป่วง แก้ผิวหนังผุพอง น้ำเหลืองเสีย ฆ่าเชื้อโรค ฆ่าแม่พยาธิทั้งภายในและภายนอก ใช้หุงน้ำมันทาแก้หิดขับลมในกระดูก

กำมะถันแดง(มาด)

กำมะถันแดง(มาด) สีแดงใช้หุงกับน้ำมันใส่แผลเรื้อรัง

สรรพคุณ แก้แผลเปื่อยลาม บดผงผสมเหล้าทาดับพิษไข้กาฬบางชนิด เช่น ไข้งูสวัด เป็นต้น

เอาหัวข้าวเย็นทำเป็นรู ใส่กำมะถันแดง นำไปต้ม นำมาใช้รักษาโรคมะเร็งได้ ระหว่างต้มให้ใส่ข้าว... ด้วยเพื่อแก้พิษ

สารส้ม

สารส้ม ก้อนสีขาว

สรรพคุณ สมานได้ทั้งภายในและภายนอก ชะล้างระดูขาว แก้บาดแผล ทำให้หนองแห้ง แก้แผลในปากในคอ ขับปัสสาวะ แก้นิ่ว

แพทย์แผนไทย ตลาดลัน

เกลือสินเธาว์

เกลือสินเธาว์ เกลือที่ได้จากดินเค็ม ดินโป่ง

สรรพคุณ แก้พรรดึก ล้างเมือกในลำไส้ ขับพยาธิในท้อง ละลายนิ่ว แก้ตรีโทษ แก้ระส่ำระสาย

ดีเกลือ

ดีเกลือ รสเค็มขม

สรรพคุณ ถ่ายท้องผูก ถ่ายโรคกระษัย ทำให้เส้นเอ็นหย่อน เป็นยาถ่ายอุจจาระได้ดี

ดีเกลือไทย เป็นซัลเฟตของโซเดียม

ดีเกลือฝรั่ง เป็นแมกนีเซียม

เกลือ

เกลือ รสเค็ม

สรรพคุณ รักษาเนื้อหนังไม่ให้เน่าเปื่อย บำรุงธาตุทั้ง ๔ แก้น้ำดีพิการ แก้น้ำเหลืองเสีย

แพทย์แผนไทย สงฆ์ ลพบุรี

จุนสี

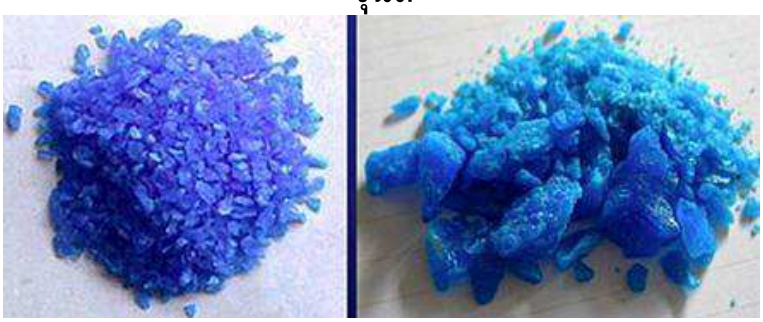

จุนสี รสเปรี้ยวฝาด

สรรพคุณ กัดล้างหัวฝี กัดหัวหูด คุดทะราด รักษาโรคฟัน(ระวังถ้าแพ้ ฟันจะโยกหลุดได้)

ดินประสิว

ดินประสิว

สรรพคุณ ขับลมที่คั่งค้างตามเส้น ทำให้เส้นเอ็นหย่อน ถอนพิษ แก้คันตามผิวหนัง

พิมเสนเกล็ด

พิมเสนเกล็ด

สรรพคุณ แก้ลมวิงเวียนหน้ามืด บำรุงหัวใจ ทำให้จิต ทำให้เรอ และผายลม แก้จุกเสียดแน่น เฟ้อแก้ปวดท้อง แก้แผลสด แผลเรื้อรัง

แพทย์ ศูนย์หัตถการ ปัญญานันทบุรี

น้ำตาลกรวด

น้ำตาลกรวด

สรรพคุณ แก้คอแห้ง ชูกำลัง ทำให้เนื้อหนังชุ่มชื่น

ดินเหนียว

ดินเหนียว

สรรพคุณ ดูดลมให้ลงเบื้องต่ำ ถอนพิษอักเสบ

ดินขุยปู(ปูนา)

แพทย์แผนไทย จังหวัดจันทบุรี

ดินขุยปู

สรรพคุณ แก้พิษกาฬ แก้ไข้ป่วง แก้ไข้ที่มีพิษร้อน

ดินรังหมาร่า (หมอร่า,ต่อดิน)

ดินรังหมาร่า

สรรพคุณ แก้กระหายน้ำ ดับพิษร้อนถอนพิษอักเสบ โดยนำไปเผาให้แดง แล้วนำมาแช่น้ำดื่ม ดับพิษร้อน

ดินท้องเรือจ้าง(น้ำท้องเรือจ้าง)

ดินท้องเรือจ้าง

ใช้ดินหรือน้ำทีค้างในท้องเรือจ้าง นำมาทำให้สะอาด(ถ้าเป็นดินก็นำมาสะตุ น้ำเอามาต้ม) สรรพคุณ แก้เลือดออกตามไรฟัน ทำให้หนังชุ่มชื่น

ดินถนำถ้ำ

ดินถนำถ้ำ

สรรพคุณ แก้ตาแฉะ ตาอักเสบ

เอาดินมาใส่หม้อดิน ใส่น้ำ ตั้งไฟ ใช้ใบบัวหรือใบบอนมาครอบ ใช้ไอน้ำที่ติดกับใบไปหยอดตา

แพทย์แผนไทย สงหวัดจันทบุรี

ดินถนำฐาน

ดินถนำฐาน

สรรพคุณ แก้ตาแฉะ ตาอักเสบ

ดินสอพอง

ดินสอพอง นำมาสะตุก่อน

สรรพคุณ ห้ามเหงื่อ แก้เม็ดผดผื่นคัน ระงับพิษที่เกิดขึ้นในร่างกาย ทำให้ร่างกายเย็น นำมาผสมขมิ้นชัน แฝกหอม ทาตัวเด็กและหญิงหลังคลอด

ตะกั่วนมและตะกั่วแข็ง (ตะกั่วลูกแห)

ตะกั่วนมและตะกั่วแข็ง เนื้ออ่อน หักง่าย

สรรพคุณ ผสมกับน้ำมันรักษาบาดแผล แก้พิษอักเสบต่างๆ

แพทย์แผนไทย สสจ.ตราด

เหล็ก

เหล็ก ใช้สนิมทำยา

สรรพคุณ บำรุงโลหิต แก้ตับทรุด ม้ามโตย้อย แก้คุดทะราด และผสมยาแก้ไข้จับสั่น ถ้าจะใช้เป็นยาผงให้สะตุโดยฝนให้ละเอียด บีบมะนาว ๗ครั้งขึ้นไป จนเหล็กละเอียด ถ้าทำยาต้มสามารถใช้ได้เลย

หินฟันม้า

หินฟันม้า มีตามภูเขาลักษณะเป็นซี่ๆ คล้ายฟันม้า สีเหมือนปูนแห้ง

รสเย็น สรรพคุณ ดับพิษทั้งปวง แก้พิษในปาก แก้คออักเสบบวม ใช้เข้ายาต้ม

หินเขี้ยวมังกร

หินเขี้ยวมังกร มีลักษณะเหมือนเขี้ยวสัตว์ใหญ่แข็งมาก เกิดตามหน้าผา หรือตามภูเขาในประเทศจีน

สรรพคุณ บำรุงหัวใจ บำรุงประสาท แก้โรคประสาท แก้สะดุ้ง ตกใจผวา

แพทย์แผนไทย จันทบุรี

แก้วแกลบ

แก้วแกลบ มีลักษณะเป็นเกล็ดขาวบาง เกิดขึ้นตามภูเขาที่มีหินผุๆ รสเย็น กร่อย

สรรพคุณ ขับปัสสาวะ แก้พิษโลหิตน้ำเหลือง และโรคตา

ทองคำ

ทองคำ เกิดจากแร่ใต้ดิน เป็นธาตุแท้สีเหลือง

สรรพคุณ บำรุงเนื้อหนังให้เจริญ ดับพิษร้อนถอนพิษไข้ แก้พิษอักเสบ แก้สะดุ้งผวา ใช้แทรกยา เช่น ปิดเม็ดยา

หินปะการัง

หินปะการัง

สรรพคุณ แก้พิษไข้ ไข้กาฬ และฝีที่มีพิษอักเสบ นำมาฝนก่อน หรือเข้ายาต้ม

แพทยแผนไทย นนทบุรี

บัลลังก์ศิลา (หินอ่อนจีน)

บัลลังก์ศิลา (หินอ่อนจีน) เกิดในประเทศจีน สีขาวขุ่นมัว สีเทาบาง สีแดง สลับบ้าง รสเย็น

สรรพคุณ แก้พิษอักเสบ แก้ปวดแสบปวดร้อน ดับพิษทุกอย่าง ห้ามเหงื่อ ใช้โรคแผลเรื้อรัง และกามโรค

นมผา

นมผา เป็นหินงอกย้อยออกมาแล้วแห้งแข็ง หินจำพวกนี้ เนื้อผุๆ มีเกิดตามภูเขาทางภาคเหนือ

สรรพคุณ ผสมยาหลอดตา แก้ตาอักเสบขุ่นมัวฝ้าฟางให้แจ่มใส ใช้ฝนกับสุราทาตามผิวหนังแก้ปวดแสบร้อน แก้โรคประดงบางจำพวก

หรดาลกลีบทอง

หรดาลกลีบทอง เป็นสารชนิดหนึ่งอยู่ใต้ดิน เป็นก้อนคล้ายสารหนู มีสีเหลือง เป็นเงาและไม่เป็นเงา

สรรพคุณ ใช้ผสมยากวาด แก้เม็ดยอดในปากเด็ก แก้ซางในปากเด็ก ใช้ผสมยากัดขนหนวดเครา ให้ร่วงหลุดไป

แพทย์แผนไทย ... ฉันทบุรี

ศิลายอนตัวผู้

ศิลายอนตัวผู้ เกิดในประเทศจีน เป็นหินอ่อนชนิดหนึ่งสีขาวคล้ายสารหนู
สรรพคุณ แก้เสมหะ แก้ท้องเสีย และไข้อันบังเกิดเพื่อดี

ศิลายอนตัวเมีย

ศิลายอนตัวเมีย
สรรพคุณ แก้ไข้ฟกบวม แก้ฝีเส้น ฝีเอ็น(ฝีที่ขึ้นตามเส้นเอ็น) ฝีคัณฑมาลา

แพทย์แผนไทย จังหวัดจันทบุรี

บันทึกเพิ่มเติม

แพทย์แผนไทย จังหวัดจันทบุรี